

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

OSMAN AKSOY BAŞVURUSU

Başvuru Numarası	: 2018/36650
Karar Tarihi	: 2/11/2022
Başkan	: Kadir ÖZKAYA
Üyeler	: Engin YILDIRIM M. Emin KUZ Basri BAĞCI Kenan YAŞAR
Raportör	: Berrak YILMAZ
Başvurucu	: Osman AKSOY
Vekilli	: Av. Şafak GÜLEÇ

1. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, tıbbi ihmal sonucu zarara uğranılması nedeniyle kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu 12/7/2012 tarihinde bel ağrısı şikâyetiyle Karabük Devlet Hastanesine başvurmuştur. Ağrı kesici ve kas gevşetici iğne yapılan başvurucu o günden sonra topallamaya başlaması nedeniyle Karabük Cumhuriyet Başsavcılığına başvurmuş ve iğneyi yapan personelden şikâyetçi olmuştur. Adli Tıp Kurumu (ATK) Başkanlığı 2. İhtisas Kurulunun Karabük Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlık evrakı kapsamında alınan 27/6/2014 tarihli raporu; Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesinin 9/8/2009 tarihli ve 19/1/2012 tarihli epikrizi, Karabük Devlet Hastanesinin 12/7/2012 tarihli epikrizi ve poliklinik defteri incelenerek hazırlanmıştır. Başvurucu, zararının tazmini için 12/6/2015 tarihinde Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna (İdare) başvurmuş ancak bir cevap alamamıştır.

3. Başvurucu, Ankara 13. İdare Mahkemesi nezdinde 8/10/2015 tarihinde tam yargı davası açmıştır. Mahkeme 14/10/2015 tarihli kararıyla davanın yetki yönünden reddine ve dava dosyasının Kastamonu İdare Mahkemesine (Mahkeme) gönderilmesine karar vermiştir. Mahkeme 5/5/2016 tarihli kararıyla davanın kısmen kabulüne karar vermiştir. Karar gerekçesinde, konu ile ilgili başlatılan adli soruşturmada hazırlanan ATK raporuna atıf yapılmıştır.

4. Kararda; söz konusu ATK raporunda başvurucuya yapılan ağrı kesici ve kas gevşetici enjeksiyon içindeki ilaçların doku içi yayılımı ile sinir hasarına neden

olabileceğinin, bunların tekniğine uygun yapılsa bile öngörülemez ve önlenemez arazlara neden olabileceğinin tıbben bilindiğinin, bu durumun her türlü tıbbi özene rağmen oluşabilecek herhangi bir kusur ve ihmalden kaynaklanmayan komplikasyon olarak nitelendirildiğinin, enjeksiyonun yapıldığı tekniği ve uygulanan bölgenin uyumsuzluğuna dair tıbbi bir delil tanımlanmadığının, yapılan tıbbi işlemle ilgili olarak sağlık personeline atfi kabul bir kusur bulunmadığının belirtildiği vurgulanmıştır.

5. Kararda ayrıca ATK raporunda idarenin başvurucuya enjeksiyon yapan sağlık personelinin kayıtlardan tespit edilemediğinin belirtildiği, hastancının kayıt tutma yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle gerekli araştırma ve inceleme yapamamak suretiyle maddi gerçeği açıklığa kavuşturmadığı ifade edilerek başvurucunun maddi gerçeğe hiçbir zaman ulaşamayacak olmasından duyduğu elem ve üzüntünün karşılığı olarak 10.000 TL manevi tazminata karar verilmiştir.

6. Başvurucu tarafından temyiz edilen karar, Danıştay Onbeşinci Dairesinin 30/5/2017 tarihli kararıyla vekâlet ücreti yönünden bozulmuş; diğer kısımlar yönünden onanmış ve karar düzeltme istemi de Dairenin 18/9/2018 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

7. Başvurucu, nihai hükmü 7/11/2018 tarihinde tebliğ aldıktan veya öğrendikten sonra 6/12/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu; kendisine ait olmayan raporlara dayanılarak ATK raporu alındığını, ATK raporu tebliğ edilmediğinden bu rapora itiraz edemediğini, Mahkemenin itirazlarını değerlendirmeden hüküm kurduğunu, uygulanan ağrı kesici ve kas gevşetici iğne nedeniyle topallamaya başladığını ve idarenin kusursuz sorumluluğu bulunduğunu belirterek kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Bakanlık görüşünde; somut olayın ve yargılamamanın bir özeti yapıldıktan sonra ihlal iddiasına dayanak olan hususların ATK tarafından tanzim olunan rapor ile mahkeme kararında etraflıca incelendiği ve idareye atfi kabul herhangi bir kusur izafe edilmediği, enjeksiyonun tekniğine uygun yapılması durumunda da önceden öngörülemez ve önlenemez arazların ortaya çıkabileceği, bunun her türlü tıbbi özene rağmen oluşabilecek, herhangi bir kusur ve ihmalden kaynaklanmayan komplikasyon olarak nitelendirildiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

11. Başvuru, kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamında incelenmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamında hukuki sorumluluğu ortaya koymak adına adli ve idari yargıda açılacak tazminat davalarının makul derecede dikkatli ve özenli inceleme şartını yerine getirmesi gerekmektedir. Derece mahkemelerinin bu tür olaylara ilişkin yürüttükleri yargılamalarda Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği seviyede derinlik ve özenle bir inceleme yapıp yapmadıklarının ya da ne ölçüde yaptıklarının da Anayasa Mahkemesi tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira derece mahkemeleri tarafından bu konuda gösterilecek hassasiyet, yürürlükteki yargı sisteminin daha sonra ortaya çıkabilecek benzer hak ihlallerinin önlenmesinde sahip olduğu önemli rolün zarar görmesine engel olacaktır (*Yasin Çıldır*, B. No: 2013/8147, 14/4/2016, § 57; *Tevfik Gayretli*, B. No: 2014/18266, 25/1/2018, § 32).

14. Diğer taraftan belirtmek gerekir ki olayların oluşumuna ilişkin delillerin değerlendirilmesi öncelikle idari ve yargısal makamların ödevidir. Aynı şekilde başvuru dosyasında bulunan tıbbi bilgi ve belgelerden hareketle bilirkişilerin vardığı sonuçların doğruluğu hakkında fikir yürütmek Anayasa Mahkemesinin görevi değildir (*Mehmet Çolakoğlu*, B. No: 2014/15355, 21/2/2018). Ancak kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı kapsamında yerine getirmek zorunda olduğu usul yükümlülüklerinin somut olayda yerine getirilip getirilmediğinin nesnel bir şekilde değerlendirilmesi için ilgili anayasal kurallar bağlamında derece mahkemelerinin kendilerine tanınmış takdir yetkileri çerçevesinde hareket edip etmediklerinin denetlenmesi gerekir. Bu bağlamda müdahaleyi haklı göstermek için öne sürülen gerekçelerin ilgili ve yeterli olup olmadığı incelenmelidir (*Murat Atılğan*, B. No: 2013/9047, 7/5/2015, § 44).

15. Somut olayda derece mahkemesince hizmet kusurunun tespitine yönelik olarak ATK'ya ayrıca bir bilirkişi incelemesi yaptırılmadığı, kararda Karabük Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlık evrakı kapsamında alınan ATK 2. İhtisas Kurulu raporuna atıf yapıldığı anlaşılmıştır. Bu raporda Kurul, enjekte edilen kas gevşetici ve ağrı kesici ilaçların doku içi yayılımı ile sinir hasarına neden olabileceği, enjeksiyonların tekniğine uygun yapılması durumunda da öngörülemez ve önlenemeyecek arazların ortaya çıkabileceğinin tıbben bilindiği, bunun yapılan işlemin bir komplikasyonu olduğu, sağlık personeline atfı kabil tıbbi kusur tespit edilmediği yönünde görüş bildirmiştir. Mahkeme; hazırlık soruşturması aşamasında ATK'dan alınan raporu dikkate almak suretiyle maddi tazminat talebinin reddine, 10.000 TL manevi tazminat talebinin kabulüne ilişkin hüküm kurmuştur.

16. İlgili mevzuatta bedensel bütünlüğün zedelenmesi durumunda maddi tazminata hükmedilebileceği düzenlenmiştir. Maddi tazminat, idari eylem ve işlem nedeniyle kişilerin uğradığı maddi zararlarının tazminini sağlarken manevi tazminat, aynı işlem veya eylemden dolayı kişinin çektiği ızdırabın yarattığı manevi yıpranmanın tazmini amacına hizmet etmektedir. Kişinin idarenin işlem, eylem ve ihmalden kaynaklanan hem maddi hem de manevi zararlarının tazmininin mevzuatta düzenlenmesi ve bunun uygulanmasının anayasal güvencelerin gözetilerek gerçekleştirilmesi, devletin kişilerin maddi ve manevi varlığını etkili biçimde koruma şeklindeki pozitif yükümlülüğünün bir gereğidir (*Fatma Kılıç ve İbrahim Haldız*, B. No: 2017/37387, 21/4/2021, § 39; *Faruk Korulu*, B. No: 2017/18143, 8/9/2021, § 41).

17. Maddi tazminata hükmetmek ve tazminatın nasıl hesaplanacağı hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin bir mesele olarak derece mahkemelerinin takdirindedir. Bariz takdir hatası veya keyfîlik içermedikçe Anayasa Mahkemesinin derece mahkemesinin bu takdirine müdahale etmesi mümkün değildir. Bununla birlikte somut olayda Mahkemenin

hazırlık soruşturması aşamasında aldirdığı ve karar gerekçesini dayandırdığı ATK raporun tıbbi belgeler kısmında Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesinin 9/8/2009 ve 19/1/2012 tarihli epikrizinde "alkol yoksunluğu sendromu", "düşme", "çekilen akciğer filminde kırığa rastlanmadığı" gibi somut davayla ilgisi olmayan hususlardan bahsedildiği görülmektedir. Bu bağlamda raporun güvenilirliği hakkında ortaya çıkan şüphenin giderilmesi için yeni bir rapor alınması gerekirken Mahkeme tarafından kararda, tazminata dayanak olayın 12/7/2012 tarihinde gerçekleştiği ve ATK raporunun bahsi geçen epikriz raporundaki bulgular esas alınarak düzenlenmediği anlaşıldığından davacının iddiasına itibar edilmediği ifade edilmiştir. Ayrıca ATK raporunda söz konusu enjeksiyonu kimin yaptığının kayıtlardan tespit edilemediği belirtilmiştir. Bu bağlamda kayıt tutma yükümlülüğünü yerine getirmeyen hastanenin tutmakla yükümlü olduğu belgenin yokluğunun sonuçlarının başvuruca yüklenemeyeceği açıktır.

18. Diğer yandan yeni bir raporun alınması başvuruca söz konusu itirazlarını gidermek dışında hâlihazırda bacağında kalıcı bir hasar olup olmadığının tespiti bakımından da önemlidir. Nitekim başvuruca bacağında kalıcı bir sakatlık meydana gelmesi maddi birtakım zararların tazminini gerektirebilecektir. Bu durumda somut olayda başvuruca maddi nitelikte birtakım zararları olabileceği dikkate alındığında bu yönde inceleme ve araştırma yapılmadan sadece manevi tazminat talebinin kabul edilmesi kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkı bağlamında yeterli bir giderim olarak kabul edilemez. Dolayısıyla başvuruca maddi zararlarının tazmin edilmesi yönündeki iddialarının anayasal güvenceleri gözetken özenli bir yargılama ile karşılandığı söylenemez. Bu nedenle somut olayın koşullarında kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı bakımından devletin pozitif yükümlülüğünün gereğinin yerine getirildiğinin kabul edilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

19. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınan kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

20. Başvuruca, ihlalin tespiti ile tazminat talebinde bulunmuştur.

21. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlenen bireysel başvuruya özgü yeniden yargılama kurumunun özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalar için bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

22. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkının **İHLAL EDİLDİĞİNE**,

C. Kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Kastamonu İdare Mahkemesine (E.2015/1209, K.2016/545) **GÖNDERİLMESİNE**,

D. Başvurucunun tazminat taleplerinin **REDDİNE**,

E. 294,70 TL harç ve 9.900 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 10.194,70 TL yargılama giderinin başvurucuya **ÖDENMESİNE**,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Danıştay Onbeşinci Dairesine (E.2018/1998, K.2018/6245) ve Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE** 2/11/2022 tarihinde, **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.